

SXEDIO.747

20.1.1964: ΚΥΠΡΙΟΙ ΑΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΡΙΒΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΕΝΩ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΕΙ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΑΡΧΗΓΟ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΟΤΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΣΠΑΡΑΓΜΟΥ

Μέσα στη δίνη της κορύφωσης των διακοινοτικών συγκρούσεων και των παρεμβάσεων στα εσωτερικά του κράτους, με φοβερές πιέσεις, όπως παραδέχθηκε αργότερα ο Πρόεδρος Μακάριος σ' αυτόν για να δεχθεί την αποστολή δύναμης του ΝΑΤΟ στην Κύπρο, προέκυψε ένα πολύ καυτό εσωτερικό πρόβλημα, που έφθανε μέχρι τα όρια της κρίσης.

Ήταν το θέμα της ηγεσίας των στρατιωτικών δυνάμεων που άρχισαν να δημιουργούνται και ξεκινούσε κυρίως από το αν οι πολίτες είχαν τη δυνατότητα να δίνουν οδηγίες, και προπάντων διαταγές και να συντονίζουν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, διατάζοντας μέχρι και συνταγματάρχες της ΕΛΔΥΚ.

Επιτελάρχης της στρατιωτικής οργάνωσης ΑΚΡΙΤΑΣ που ανέλαβε το βάρος της αντιμετώπισης των επιχειρήσεων άμυνας του κράτους βρισκόταν ένας πολύ γνωστός αγωνιστής της ΕΟΚΑ, ο Νίκος Κόσης, στενός φίλος του αρχηγού της Οργάνωσης και Υπουργού Εσωτερικών Πολύκαρπου Γιωρκάτζη, που ανέλαβε παράλληλα και το Υπουργείο Άμυνας.

Ο Νίκος Κόσης έχαιρε της εμπιστοσύνης όλων, αλλά δεν γνώριζε καθόλου από την στρατιωτική τέχνη και καθώς είχε την ευθύνη του συντονισμού των επιχειρήσεων ξαφνικά όλες οι δυνάμεις, ακόμα και η ΕΛΔΥΚ που βγήκε από το στρατόπεδο της, βρίσκονταν κάτω από τις τυπικές διαταγές του, μια και γνώριζε πρόσωπα και πράγματα σε ολόκληρη την Κύπρο.

Έτσι σε κάποιο στάδιο ακούστηκαν οι πρώτες φωνές για να έλθει ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ Στρατηγός Γεώργιος Γρίβας Διγενής, όντας στρατιωτικός και με βαθμό, για να αναλάβει την ηγεσία όλων των δυνάμεων στο νησί.

Οι φωνές αυτές προέρχονταν αρχικά από υποστηρικτές του Στρατηγού Γρίβα και τους επόμενους μήνας γενικεύθηκαν ανάμεσα και στους άλλους αγωνιστές της ΕΟΚΑ, οι οποίοι παρά τις πολιτικές διαφωνίες τους με τον πρώην αρχηγό τους, συνέχιζαν να τρέφουν σεβασμό προς αυτόν.

Ο Στρατηγός βρισκόταν στην Αθήνα στο περιθώριο και σε απραξία, μετά την σύγκρουση του με την Κυβέρνηση Καραμανλή, ύστερα από την αποτυχημένη προσπάθειά του να κατέλθει στην πολιτική, αλλά και τις πρώτες διαφορές του με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο στην Κύπρο, και τις πληροφορίες ότι οργάνωνε μυστικά ένοπλες ομάδες.

Η ηγετική ικανότητα του Διγενή κρινόταν ως μια αναγκαιότητα προκειμένου να συνενωθούν και πάλι, κάτω από την ηγεσία του, όλες οι δυνάμεις στον τόπο.

Στις **20** Ιανουαρίου **1964** ανακοινώθηκε ότι ο στρατηγός Γρίβας "ανταποκριθείς εις αίτησιν παραγόντων όπως συνατηθούν μετ' αυτού προς εξέτασιν της εν Κύπρω καταστάσεως" προσκάλεσε όλους τους Έλληνες βουλευτές και άλλους αντιπροσωπευτικούς παράγοντες, ανεξάρτητα από πολιτική τοποθέτηση, να επισκεφθούν την Αθήνα την Παρασκευή **24** Ιανουαρίου **1964** για να μελετηθούν, σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες "πρακτικοί τρόποι ενότητας του Κυπριακού λαού και προωθήσεως του εθνικού ζητήματός μας, βάσει της αρχής της αυτοδιαθέσεως".

Η αντίδραση, ωστόσο, του Προέδρου Μακαρίου, στην κίνηση αυτή του στρατηγού Γρίβα ήταν άμεση, και καίρια.

Και σε δήλωση του επέκρινε έντονα το Στρατηγό και χρησιμοποίησε πολύ βαριές φράσεις για να καταδικάσει τις εκάστοτε ενέργειες του τονίζοντας ότι "κατά το παρελθόν ο Στρατηγός διά πολιτικών ομιλιών και παρασκηνιακών ενεργειών εδημιούργησε κινδύνους εμφυλίου σπαραγμού και αιματοχυσίας μεταξύ του Κυπριακού ελληνισμού".

Ανέφερε ο Πρόεδρος Μακάριος σε δήλωση του

στις 21 Ιανουαρίου:

"Λυπούμαι βαθύτατα διότι ευρίσκομαι εις την δυσάρεστον θέσιν να σχολιάσω τας διασπαστικὰς και εθνικῶς επιζημίους ενεργείας του Στρατηγού Γρίβα.

Πολλάκις κατά το παρελθόν ο Στρατηγός, διά πολιτικών ομιλιών και παρασηνιακῶν ενεργειῶν του εδημιούργησε κινδύνους εμφυλίου σπαραγμοῦ και αιματοχυσίας μεταξύ του Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ κίνδυνοι απεσοβήθησαν διότι ο Κυπριακός λαός, παρά την εκτίμησιν του προς τον στρατιωτικόν αρχηγόν της ΕΟΚΑ, ελαχίστην σημασίαν απέδιδεν εις τη πολιτικολογίαν του κ. Γρίβα. Εθλίβετο όμως βαθύτατα, διότι η μεγάλη αίγλη, την οποίαν ο ηρωϊσμός και η αυτοθυσία των Κυπρίων Ἑλλήνων περοσεπόρισαν εις τον Στρατηγόν, τόσον αφρόνως υπό του ιδίου ημαυρούτο.

Ο Κυριακός Ἑλληνισμός διέρχεται σήμερον την πλέον κρίσιμον καμπήν της ιστορίας του. Αἱ περιστάσεις επιβάλλουν συνένωσιν ὅλων των εθνικῶν δυνάμεων διά την αντιμετωπισιν μίας κρίσιμου καταστάσεως. Επί της καταστάσεως αὐτῆς ἔχουν ὅλοι το δικαίωμα, πολύ δε περισσότερο ο Στρατηγός Γρίβας, να εκφέρουν τας ἀπόψεις των εντίμως και ευθέως και να διατυπώσουν εισηγήσεις προς τους υπευθύνως χειριζομένους το Κυπριακόν ζήτημα.

Ἀντί τούτου ο Στρατηγός, μετερχόμενος κακῆς ποιότητος πολιτικὰς μεθόδους, ενήργησε κατά τρόπον ἀπαράδεκτον και καταδικαστέον. Ἐδωσεν οδηγίας εις ομάδα προσώπων εν Κύπρω ὅπως αναλάβουν την διανομήν εκατοντάδων δακτυλογραφημένων προσκλήσεων σταλεισῶν υπ αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν.

Αἱ προσκλήσεις φέρουν την υπογραφήν του Στρατηγού, δεν απευθύνονται ὅμως προς ὠρισμένα πρόσωπα. Ἡ εν Κύπρω ομάδα, ἣτις ανέλαβε την διανομήν, ἔχει παρά του Στρατηγού το δικαίωμα να αναγράφη επί των προσκλήσεων τὰ ονόματα ἐκείνων, προς τους οποίους νομίζει ὅτι αὐταὶ πρέπει να αποσταλώσι.

Κατ' αὐτόν τον τρόπον εκατοντάδες ἑλληνοκυπρίων καλοῦνται εις Ἀθήνας διά να

συσκεφθώσι μετά του Στρατηγού και λάβωσι τας προσηκούσας αποφάσεις, ως αναφέρεται εις την πρόσκησιν.

Δεν θα αναφερθώ επί του παρόντος εις άλλας παρασηνιακας δραστηριότητας του Στρατηγού, των οποίων είμαι γνώστης.

Δεν γνωρίζω κατά πόσον θα ευρεθούν ολίγοι ή πολλοί Έλληνες Κύπριοι, οι οποίοι θα αποδεχθούν τοιαύτην πρόσκλησιν του Στρατηγού. Διά της ενεργείας του όμως αυτής ο Στρατηγός παραγνωρίζει ότι υπάρχει υπεύθυνος Κυπριακή Κυβέρνησις και ασυνειδήτως γίνεται σύμμαχος των Τούρκων.

Επιθυμώ να καταστήσω σαφές προς τον Στρατηγόν ότι εφ' όσον ο Ελληνικός λαός της Κύπρου με περιβάλλει με την εμπιστοσύνην του, ούτε εις εκείνον, ούτε εις οιονδήποτε άλλον θα επιτρέψω την άσκησιν πολιτικής προσωπικών φιλοδοξιών, ήτις είναι δυνατόν να οδηγήση την νήσον εις συμφοράν με γενικωτέρας εθνικάς επιπτώσεις".

Την ίδια ημέρα που έκαμε τη δήλωση του ο Πρόεδρος Μακάριος η οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου ανακοίνωσε στη Λευκωσία ότι το συνέδριο θα γινόταν ανεξάρτητα από την προσπάθεια που κατέβαλε ο Μακάριος να αποτρέψει τη συμμετοχή Κυπρίων σ αυτήν:

"Ο Αρχηγός Διγενής αποτελεί μέγιστον εθνικόν κεφάλαιον και εις την παρούσαν κρισιμωτάτην καμπήν της ιστορίας μας, η έκφρασις των απόψεων του, είναι ουχί μόνον αναγκαία, αλλά και επιβεβλημένη. Πάσα ενέργεια του Αρχηγού Διγενή είχε και έχει μοναδικόν σκοπόν την εξυπηρέτησιν των εθνικών συμφερόντων της Κύπρου.

Είναι άξιον απορίας το γεγονός ότι προ της πραγματοποιήσεως του Συνεδρίου των Αθηνών, το οποίον έχει ορισθή διά την προσεχή Παρασκευήν προδικάζονται αποτελέσματα και διατυπώνονται κατηγορίαί και επικρίσεις αίτινες απέχουν τόσον της προθέσεως του Συνεδρίου όσον και της πραγματικότητος. Το Συνέδριον των Αθηνών θα πραγματοποιηθή την προσεχή Παρασκευήν με την

βεβαιότητα ότι τούτο θα συμβάλη τόσον εις την παγίωσιν της ενότητος του Κυπριακού λαού όσον και εις την εξυπηρέτησιν του εθνικού συμφέροντος".

Παρά τις αντιδράσεις στη Λευκωσία στη σύσκεψη πήραν τελικά μέρος γύρω στα **150** πρόσωπα μεταξύ των οποίων και οι βουλευτές Κώστας Χριστοδουλίδης, Δάφνης Παναγίδης και Νίκος Αγγελίδης και ο δήμαρχος Λευκωσίας Θεμιστοκλής Δέρβης.

Στο αεροδρόμιο των Αθηνών πήγε προσωπικά για να υποδεχθεί τους αφιχθέντες ο ίδιος ο Στρατηγός Γρίβας.

Το Συνέδριο που ήταν διήμερο έγινε κεκλεισμένων των θυρών στην αίθουσα του Εμπορικού Επιμελητηρίου Αθηνών και μετατράπηκε τελικά σε αντιμακαριακή εκδήλωση, καθώς διάφοροι ομιλητές καταφέρθηκαν εναντίον του Μακαρίου, παρά τις προσπάθειες του Γρίβα να τους παρεμποδισει.

Σχετικά με τις εργασίες του συνεδρίου η εφημερίδα "Κύπρος" της Λευκωσίας (27.1.1964) έγραφε:

" Ως συμπληρωματικώς πληροφορούμεθα κατά την διάρκειαν του Συνεδρίου ο Διγενής εις ουδεμίαν περίπτωσιν προέβη εις προσωπικήν επίθεσιν κατά του Μακαρίου, εις δύο δε περιπτώσεις διέκοψεν ομιλητάς, όταν ούτοι ήρχισαν επικρίνοντες τον Αρχιεπίσκοπον. Ο Διγενής προέβη εις έντονον κριτικήν των Συμφωνιών, αλλ' εις ουδεμίαν περίπτωσιν κατεφέρθη προσωπικώς κατά του Μακαριωτάτου".

Το συνέδριο ενέκρινε και ψήφισμα συμπαραστάσης στον Πρόεδρο Μακάριο αναφορικά με τις προσπάθειες του για απόκρουση των σχεδίων των αγγλοαμερικανών:

"Λαβόντες γνώσιν των υποβληθέντων υπό του Υπουργού Κοινοπολιτειακών Σχέσεων Σαντς συμφωνούμεν όπως απορριφθούν ως απαράδεκτοι".

Σε μήνυμα τους προς τον Κυπριακό εξ άλλου μετά την επιστροφή τους στην Κύπρο την ίδια ημέρα οι μετασχόντες του συνεδρίου υπενθύμιζαν ότι ο Διγενής παρακολουθούσε τις εξελίξεις έτοιμος να παρέμβει:

" Επιστρέψαντες εκ της πρωτεύουσής της μητρός

Πατρίδος διαβιβάζομεν προς τον δοκιμαζόμενον Κυπριακόν λαόν, χαιρετισμόν αγάπης και αισιοδοξίας εκ μέρους του Αρχηγού Διγενή, ο οποίος αγρύπνως παρακολουθεί τας εξελίξεις της Κυπριακής κρίσεως και θα πράξη εις το ακέραιον το καθήκον του".

Όμως στην Κύπρο υπήρχε και συνέχεια.

Σε συγκέντρωση που οργάνωσε στις 9 Φεβρουαρίου στη Λευκωσία η Δημοκρατική Ένωση του Θεμιστοκλή Δέρβη στο θέατρο "Μέλπω", στη Λευκωσία, ζητήθηκε από τους διάφορους ομιλητές να προσκληθεί ο Στρατηγός Γρίβας στην Κύπρο.

Στη συγκέντρωση πήραν μέρος πάνω από χίλια πρόσωπα με βασικό αίτημα την προσφυγή στον ΟΗΕ. Στη συγκέντρωση πήραν μέρος άνθρωποι από διάφορες παρατάξεις.

Κύριος ομιλητής ήταν ο Θεμιστοκλής Δέρβης ενώ μίλησαν ο αντιπρόεδρος της Δημοκρατικής Ένωσης Ιωάννης Πολυδώριδης, ο οδοντίατρος Τάκης Χατζηδημητρίου και ο Γ. Γ. του Παγκυπρίου Συνδέσμου Αγωνιστών, οδοντίατρος Ανδρέας Λάμπρου.

Σύμφωνα με την εφημερίδα "Κύπρος" (10 Φεβρουαρίου 1964):

"Απαντες οι ομιληταί επέκριναν εντόνως την στάσιν των αγγλων-αμερικανών έναντι του Κυπριακού, εξήραν την στάσιν και την συμπαράστασιν της Σοβιετικής Ενώσεως και των άλλων αφρικανοασιατικών χωρών ως και της Γαλλικής Κυβερνήσεως και διεκήρυξαν την αποφασιστικότητα του Κυπριακού λαού προς εξεύρεσιν δικαίας λύσεως του ζητήματος διά της προσφυγής εις μόνον τον οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών και το Συμβούλιον Ασφαλείας προς εξασφάλισιν του δικαιώματος δι αυτοδιάθεσιν. Οι ομιληταί ετάχθησαν ωσαύτως υπέρ της απόψεως όπως κατά τας δυσκόλας στιγμάς προσκληθή εις Κύπρον ο Στρατηγός Γεώργιος Γρίβας- Διγενής του οποίου η παρουσία εχαρακτηρίσθη απαραίτητος".

Το ψήφισμα που χαιρέτιζε τη συμπαράσταση της Σοβιετικής Ένωσης της Ελλάδας και των άλλων χωρών απεστάλη εκτός τον Πρόεδρο Μακάριο, τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Ου Θαντ, τις

Κυβερνήσεις της Ελλάδας, της Ρωσίας και της Γαλλίας
και στον Αρχηγό της ΕΟΚΑ στην Αθήνα.